

YUMI

Esitelmä 06.04.2003

Leif Bagge

Jousi on ihmisen vanhimpia aseita. Todisteita jousen käytöstä esihistoriassa on löytynyt ympäri maailmaa lukuun ottamatta Tasmaniaa ja Australiaa. Tosin Pohjois-Australiassa on muutamista paikoista löytynyt näytteitä jousen käytöstä. Vanhimmat nuolenkärjen löydöt ovat n. 50.000 v. vanhoja, mikä tekee jousesta kutakuinkin yhtä vanhan, kuin homo sapiens. Kymmenen tuhatta vuotta vanhat luolamaalaukset esittävät metsästäjiä jousineen. Jousi oli tehokkaampi ja kauaskantoisempi kuin linko, puhallusputki ja keihäs. Se lähetti jumalten tavoin kuoleman etäältä, ilman että uhri näki surmaajansa. Jousi on myös alusta asti ollut muutakin kuin pelkkä ase. Jouta käytettiin tuliporana ja maagisena soittimena uskonnollisissa rituaaleissa. Jousen jänne on mitä ilmeisemmin vaikuttanut kielisoittimien syntyyn.

Koska jousi on niin vanha kun se on voi helposti ymmärtää, että sen synnystä ja kehityksestä ei juuri ole tietoa.

Yumi, japanilainen jousi on monella tavalla erikoinen. Se kuuluu sarjaan pitkiä jousia. Yumi on itse asiassa pisin käytössä ollut jousityyppi. Yumin pituus vaihtelee 212 ja 245 cm välillä. Englantilaiset pitkäjouset, jonka kaltaisia Robin Hoodin aikalaiset käyttivät Englannissa olivat n. 190 cm pitkiä. Toinen erikoisuus on se, että jousi ei ole symmetrinen vaan ote on 1/3 jousen alapäästä ja 2/3 jousen yläpäästä.

Varhaisimmat kuvaukset tällaisesta japanilaisesta epäsymmetrisestä Yumista on löydetty kuparikellosta 300-luvulta e.Kr. Tämä oli Yayoi-kulttuurin aikakausi.

Yamato-kauden sotilaat käyttivät epäsymmetrisiä jousia. *Wei Chi:ssä* sanotaan, "Heidän (Yamato-sotilaiden) jousissaan alempi mutka on lyhyempi ja ylempi mutka pitempi." *Nihongi* mainitsee ratsastavia jousiampujia taistelussa v. 672.

Syy japanilaisen jousen epäsymmetrisyyteen ei tunneta mutta teorioita löytyy:

- 1) Ensimmäiset jouset olivat tehty umpipuusta. Umpipuulla/oksalla on se ominaisuus, että se on ohuempia toisessa päässä. Näin ollen ampuminen keskeltä ei olisi ollut hyvä vaan tulittiin sellaiseen tulokseen, että juuri 1/3 alhaalta olisi parasta.
- 2) Sanotaan, että jouta käytettiin myös kalastuksessa ja että juuri tällainen muoto olisi ollut paras kun jouta piti jännitettyinä veden yläpuolella.
- 3) Kolmas teoria liittyy niinikään metsästyksen. On löydetty riistan luita näiltä ajoilta, joissa on reikä pääläessä. Tämä viittaa siihen, että metsästäjät ovat olleet väijyksissä puissa. Tässä tapauksessa epäsymmetrinen jousi olisi myös ollut parempi, koska sitä on voinut pitää valmiudessa oksalla. Pitkän symmetrisen jousen käyttäminen oksilla olisi ollut hankalaa.
- 4) Neljäs ja loogisin teoria on se, että pitkä jousi, jonka ote olisi keskellä ei toimisi hevosen selässä, koska sitä ei pystyisi nostamaan hevosen selän yli ampuakseen toiseen suuntaan Kun otteen alapuoli oli lyhyempi se salli ampumisen eri suuntiin.

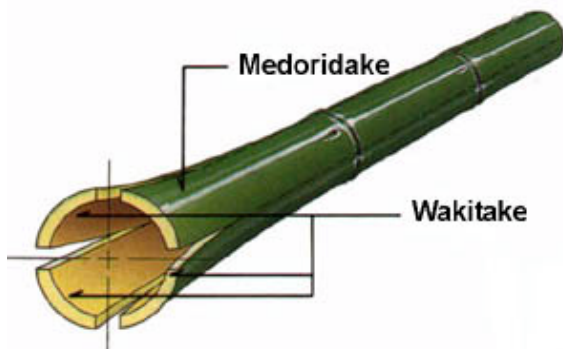
Vaikkakin laminoitu jousi oli ollut tunnettu Kiinassa jo ajat, ovat ensimmäiset todisteet laminoidusta japanilaisesta jousesta 1100 luvulta. Tosin jotkut lähteet väittävät, että Tokos-järven rannalta löydetty jouset (300 - 400 luv. j.Kr.) olisivat olleet laminoituja. Kirjoituksissa Kamakurakaudelta (1192-1333) puhutaan FUSE DAKE YUMISTA. Fuse on kääritty ja DAKE (take) on bambua. Kun jouta Gempeisodan (1181 - 1185) jälkeen alettiin kehittää käytettiin erilaista bambua erilaisiin tarkoituksiin. Take Edon (nykyisen Tokion) seudulta sopi parhaiten seremoniallisiin jousiin, kun Kagoshiman take oli parempi sota- ja metsästysjousiin.

Jousen rakenne on muuttunut vuosisatojen kuluessa. On kokeiltu erilaisia puulajeja kuten Azusha, vahapuuta, mulperipuuta, kirsikanpuuta ja vaahteraa

Edo-kaudella (1603-1867) oli jokaisella klaanilla oma jousivalmistajamestarinsa. Jousivalmistajamestarin oli osattava tehdä juuri kunkin klaanin ammutekniikkoihin parhaiten sopivat jouset. Edon alueella valmistetut jouset kutsuttiin Edo Nari'ksi (Edo tyyli). Jousenvalmistajamestarin töitä jatkoi hänen poikansa ja niinpä tänä päivänä on useita jousenvalmistajia, joiden suku on ollut alalla jo vuosisatoja! Suomalaiset käyttävät pääasiallisesti yhden tällaisen suvun jousia, nimittäin Koyaman. Koyaman suku on valmistanut jousia n. 200 vuotta. Nykyinen toimitusjohtaja Masashi Koyama edustaa 8. sukupolvea. Koyama valmistaa juuri Edo Nari tyyppisiä jousia.

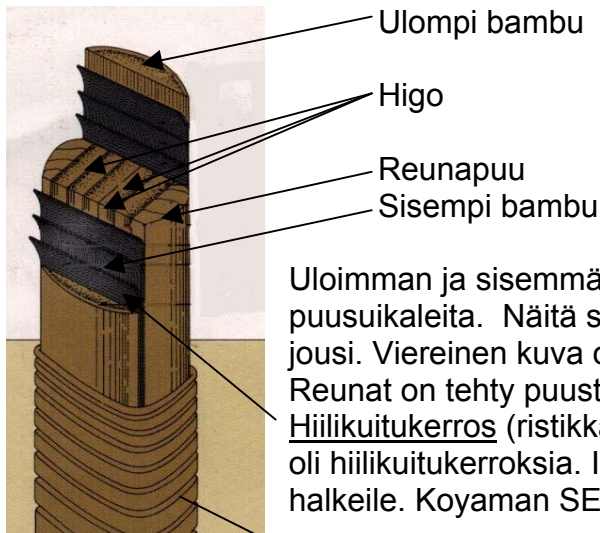
Yumia on kautta aikojen kehitetty ja kehitetään vieläkin vaikkakin sitä ei käytetä sota-aseena.

Bambusta käytetään vain suorakuituista Medoridakea. Kuivauksen kuumentamisen ja muotoilun jälkeen on vielä 80 vaihetta ennen kuin jousi on valmis.

Yumi on ns. esijännitetty. Sen aikaansaamiseksi sidotaan nauruja jousen ympäri ja lyödään kiiloja niiden alle.

Uloimman ja sisemmän bambun väliin tulevat 90° kulmaan bambu - ja puusuikaleita. Näitä sanotaan HIGO'ksi. Mitä useampi Higo sitä vahvempi jousi. Viereinen kuva on esittä Gohonhigoa eli jousia, jossa on 5 Higoa. Reunat on tehty puusta

Hiilikuitukerros (ristikkäissuuntainen). 1986 Koyama esitti bambujousen, jossa oli hiilikuitukerroksia. Ideana oli kehittää jousi, joka ei menetä muotoaan eikä halkeile. Koyaman SEIHO jousi on juuri sellainen.

Koyaman SEIHO-jousen leikkauskuva

Rottinki. Rottingin määrä ei kerro mitään laadusta vaan siitä onko jousi sisäänajettu vai ei. Bambu jousi "elää" ja sitä joutuu aika ajoin muokkaamaan hieman.

Vuonna 1971 Koyama kehitti ns. lasikuitujousen. Lasikuitujousi on halvempi kuin bambujousi mutta kuitenkin kestävä ja korkealaatuinen.

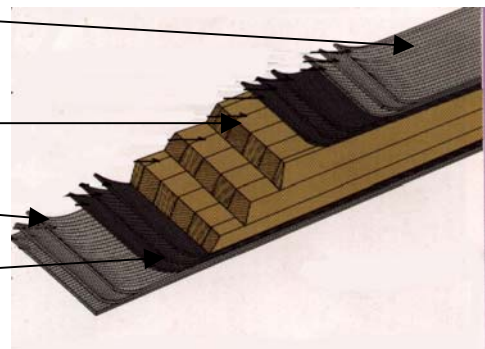
Kolme ohutta kerrosta lasikuitua (ristikkäissuuntainen),

Kolme kerrosta puusuikaleita (3 kerrosta suikaletta vierekkäin ja lomittain)

Kolme ohutta lasikuitukerrosta.

Myös lasikuitujousia saa hiilikuituvahvistuksella.

Koyama on juuri kehittänyt lasikuitu/bambu jousen, jossa (kuvassa ylin/sisin kerros) on bambusuikaleita.

lasikuitu/hiilikuitujous

Lasikuitujousi sopii erityisen hyvin ei japanilaisille ampujille, joiden vetopituus usein on pitempi kuin japanilaisten. Jousen rakenne salli pitempiä vetoja. "Gordon" lasikuitua käytetään tasaisesti sekoitettuna 70% lasikuitua ja 30% epoksihartsia.

Lasikuitujousi ei myöskään halkeile kuten bambu maissa, joissa vallitsee mannerilmasto.

Lasikuitujousia on eri tyyppisiä ampujan eri edistymistasoille:

JITSUGI – joka on sopiva aloittelijoille. Näitä ei olla koskaan ostettu Suomeen.

RENSHIN – joka on sopiva keskitason ampujille. Näitä ostetaan meille aloittelijoiden jousiksi.

JIKISHIN – joka on sopiva edistyneille ampujille.

Jousta valittaessa on ampujan kokemuksen lisäksi otettava huomioon hänen pituutensa ja voimansa. Ampujan vetopituus määrittelee jousen pituuden. Ampujan vetopituus = n. 1/2 ampujan pituudesta. Vetopituus sanotaan Yatzuka'ksi. Mitä pitempi Yatzuka, sitä pitempi jousi. Jousia valmistetaan kuutta pituutta. Japanilaisen mittapuun mukaan normaalin jousen pituus sanotaan Nami'ksi. Nami jousi on 7 Shakua 3 Sun = 221 cm. Normaalista eli Namista poikkeavat mitat ilmoitetaan joko niin ja niin monta sunia (sun = 3,03 cm) lyhyempänä tai pitempinä (Nobi = venytetynä) kuin Nami.

Jousen pituudet ovat:

- Sansun tsumari (kolme sunia lyhyempi kuin Nami) eli 212cm. Sun on 3,03 cm
- Nami (normaali) eli 221 cm.
- Ni Sun Nobi (2 sunia pitempi kuin Nami) eli 227 cm. Tämä on tavallisin jousen pituus länsimaissa.
- Yon Sun Nobi (4 sunia pitempi kuin Nami) eli 233 cm
- Roku Sun Nobi (6 sunia pitempi kuin Nami) 239
- Hassun Nobi (8 sunia pitempi kuin Nami) eli 245 cm (Tällaisia jousia en ole nähnyt, eivätkä ne ole vakiotuotteita. Ampujan pitää olla yli 2m pitkä).

Ampujan fyysinen voima ratkaisee miten vahvan jousen hänen tulee ostaa. Vahvuudella tarkoitetaan se voima, jota tarvitaan jousen vetämiseksi täyteen vetoon. Nami jousissa mitataan jousen voima kun jännettä on vedetty 85cm asti. Ni Sun Nobissa se mitataan 90 cm kohdalla.

Aloitteleville naisille suositellaan on 9 - 11 kg ja miehille 12-14 kg jousia. Muutaman vuoden harjoittelun jälkeen on syytä vaihtaa raskaampaan jouseen. Suurin suositeltava voimankorotus on 2 kg naisille ja 3 miehille. Itse vaihdoin 14kg jousesta 18kg jouseen eikä se tietävästi ole haitannut kehitystäni. Vahvimmat käytössä olevat jouset ovat n. 28 kg luokkaa. Joissakin kirjoissa puhutaan jopa 45 kg jousista mutta sellaisten venyttäjiä ei enää ole. Vahvin jousi Suomessa on 21kg ja se on minulla. On ilmeistä, että vanhan ajan soturit käyttivät voimakkaimpia jousia kuin tänä päivänä. Mm. maalin sijainti kielii tästä. Tämän päivän Mato eli maalitaulu on sijoitettu niin, että sen keskusta on 27 cm maasta. Sen sijainti johtunee siitä, että jousi nykyään on heikompi kun sota-aikojen jouset. Silloisten ammunthanormien mukaan on tähdittävä vaakasuoraan kun etäisyys on 28 m. Nykyäänkin tähdätään vaakasuoraan, mutta koska jousi on heikompi nuoli tipahtaa näin alas tällä matkalla. "Tavallinen" ampuja tarvitsee 14kg jousen pystyäkseen ampumaan tauluun asti vaakasuoralla tähtäyksellä. Heikommalla jousella joutuu tähtäämään ylöspäin.

Jouseen kuuluu muutakin kuin pelkästään jousen varsi.

Tsuru - jänne Perinteinen jänne on tehty hamppukuidusta. Nykyään on tullut mukaan avaruustekniikan mukaan tuoma Kevlar. Kevlar on erittäin kestävä, eikä veny. Eri jännetyypit ovat: "KATSURA" (100% hamppua), "YAMATO" (kevlar/hamppu sekoitus), "TODOROKI" (100 % kevlar), Tämä on pitkäikäisin jänne. Sitä sanotaan Sen Bon Tsuru'ksi eli 1000. laukauksen jänteeksi. Sitten on vielä "JIKISHIN" (100 % technora -aramidikuitu) Tämä erittäin nopea jänne.

Jännettä ostaessa alasilmutta on useimmiten valmiiksi sidottu. Yläpäätä solmitaan itse sellaiselle korkeudelle, että jänne nokin kohdalla on n. 15 cm kahvasta. Nokkauspaikka jänteessä (nakajikake) täytyy itse valmistaa (paksuntaa). Tähän on kaksi syytä.

- 1) Nokki, joka on kova (luuta tai muovia) hankaa helposti rikki jänteen.
- 2) Tapa ottaa ote jänteestä on sellainen, että nuoli liukuisi tasapaksuisessa jänteessä ylöspäin nokkauspaikastaan, joten sen estämiseksi tehdään paksunnos.

Nakajikake tehdään samasta materiaalista kuin jänne. Usein käytetään tähän vanhaa/katkennutta jännettä.

Ya - nuoli Perinteinen nuoli on bambusta. Tarkoin valikoitu (3v. vanha) bambu oikaistaan lämmittämällä, hiotaan ja kiillotetaan. Nykyään nuolet ovat pääasiallisesti alumiinista ja hiilikuidusta. Alumiiniuolia on 4 paksuutta: 1813 (7mm/19,5g), 1913 (7,5mm/21g), 2015 (8mm/25,2g ja 2114 (8,5mm/25g). Nuolen kärki on metallista. Sodassa käytettiin eri näköisiä kärkiä eri tarkoituksiin. Vaikka jousi oli sota-ase, sen pääasiallisina tehtävänä ei ollut tappaa vaan pysäyttää. Tämä käy ilmi nuolen kärjestä. Tavallisin kärki oli sellainen muodoltaan, ettei se silponut uhria. Kärki oli myös vahvasti kiinni varressa, jotta se ei jäisi uhrin sisään. Toki oli nuolia, jotka tekivät rumaa jälkeä. Kenraaleja tapettiin isoilla erikoisilla kärjillä jotka olivat löysästi kiinni ja jäivät uhuriin. Hevosen jalan jäniteitä katkaistiin erikoisilla nuolilla, jotta panssaroitu sotilas saataisiin pysäytetty. Pitkien matkojen ammunnessa nuolet ovat ohuempia ja sulat matalampia mutta pitempiä. Jouta käytetään

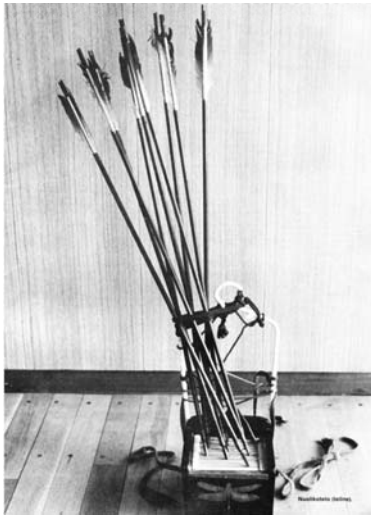
Shintoismissä uskonnollisissa menoissa. Esim. Kun kruununperijä syntyy ammutaan viheltävä nuoli talon katon yli karkottamaan pahoja henkiä.

Vasemmalla: Tavallinen taistelukärki
Keskellä: "Hevosenjanteenkatkaisukärki"
Oikealla: "Sotaherrantappokärki"

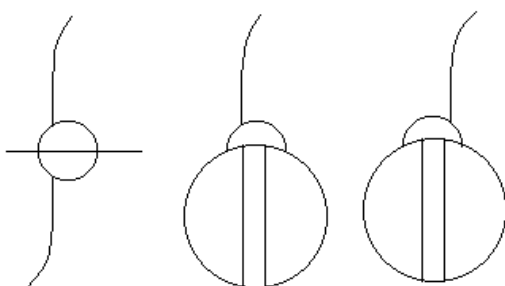
Nykyään käytetään kahta erityyppistä kärkeä: hiekkakärki ja Makiwara-kärki.

Ebira - Nuolikotelo
Kotelo on lonkalla.
Nuoli vedetään alhaalta eli kärjestä.

Nuolen pituus määräytyy ampujan vetopituuden "Yatzukan" mukaan. Se mitataan ampujan kurkunpäästä ojennetun vasemman käden keskisormen päähän. Tähän mittaan lisätään ns. turvamarginaali. Mato-nuoliin lisätään 6 cm ja Makiwaranuoliin 10cm. Nokki on tehty sarvesta ja nykyään tietenkin myös muovista.

Sulat ovat linnun sulkia. Niiden laatu vaihtelee sen mukaan mistä linnusta ja mistä osasta lintua ne on otettu. Halvimmat sulat ovat kalkkunan sulat. Niitä saa värjättyinäkin. Tavallisesti käytetään haukan ja kotkan sulkia. Tämä johtuu siitä, että ko. lintujen sulat ovat vahvimmat ja kestävimmat. Näissäkin on suuria eroja eri lajien välillä. Linnun siivistä otetut sulat ovat heikompia kuin linnun pyrstöstä otetut. Arvokkaimmat sulat ovat pyrstön sisemmät sulat (2kpl). Kun linnun sulka halkaistaan, siitä saa kaksi sulkaa eri pariin nuolia. Kuva esittää sulan leikkausta.

Sulka

Otoya

Haya

Kuvasta näkee, että sulka ei ole symmetrinen. Kun sulka halkaistaan saa puolikas, jossa varren paksumpi osa on vasemmalla (takaa katsottuna) ja toinen jossa se on oikealla. Ensimmäinen mainittu on Haya. Se ammutaan ensin koska sen "siistimpi" puoli on kohti yleisöä.

Ammuttava nuolisarja koostuu neljästä nuolesta. Nuolet ammutaan pareittain Haya ja Otoya.

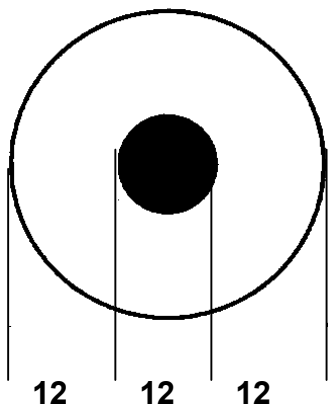
Yugake - hanska Tyypillistä japanilaiselle jousiammunnalle on Yugaken eli hansikkaan käyttö. Koska jousi aina pidetään vasemmassa kädessä on Yugake oikeassa eli vetävässä kädessä. Se on tehty peurannahasta ja peukalo on puusta. Peuran raajojen alla "kainaloissa" on venyvämpää ja huonompaa nahkaa. Paras nahka on peuran lapaluiden välissä. Sormia on Kyudo-tyylisuunnista riippuen joko kolme, neljä tai viisi.

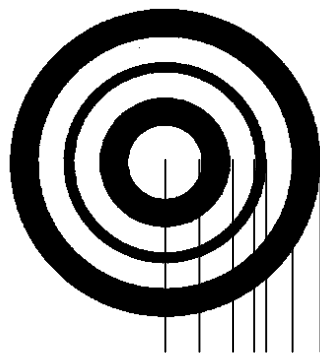
Heki-tyylissä käytetään kolmisormisia Yugakeja (mitsugake). Peukalon juuressa on lovi, johon pujotetaan jänne. Käsi nostetaan nuoleen asti. Otetta lukitaan asettamalla etu- ja keskisormi peukalon yli. Nuolesta ei pidetä kiinni niin kuin intiaanit tai "poikolaiset" tekevät, vaan etusormen ulkosyrjä painaa vartta niin, että se pysyy paikallaan. Tätä sanotaan Mongoliseksi otteeksi. Se on yleisin ote Aasiassa.

Koska oikean käden on oltava mahdollisimman rento, käytetään kitka-ainetta, Giriko, joka pitää sormet peukalon päällä hyvin pienellä voimalla. Giriko, joka on tehty hartsista on saanut nimensä äänestä, joka syntyy kun sormet liikkuvat peukalon yli (natina). Se on japaniksi girigiri. (ko=jauho) Jousikädessä käytetään Fudeko poltetun riisikuoren tuhkaa. Nimi tulee sutista (Fude), joka on tehty eläinkarvasta. Karva on rasvainen ja sen poistamiseksi hangataan karvat tuhkaan.

MATO - maalitaulu. Ampumamatkoja on kaksi: 28m ja 60m. 28 m matkalla Mato on 36 cm halkaisijaltaan (vastaa samurain rintakehän leveyttä) ja 60 m matkalta Mato on 100 cm. Makiwara on myös eräänlainen maalitaulu. Se on oljesta tehty paalu, johon ammutaan n. 2 m matkalta. Aloittelijat aloittavat ampumisensa Makiwaran edessä mutta myös edistyneemmät harjoittelevat Makiwaran edessä korjatakseensa jotain perusvirheitä.

Hoshi (tähti-) Mato

Kasumi (sumu-) Mato

A= 3,6 cm
B= 3,6 cm
C= 3,0 cm
D= 1,5 cm
E= 3,0 cm
F= 3,3 cm

Makiwara

Mato kiinnitetään taustaan, joka perinteisesti on katoksen alla oleva hiekkavalli, niin että taulun alareuna on 9cm maasta. Taulun keskus on silloin 27cm maasta. Länsimaissa ei ole kovin monta perinteistä harjoittelupaikkaa (Dojo) vaan täällä harjoitukset tapahtuvat lähinnä liikuntasaleissa. Niissä käytetään joko olkipaaleja tai uretanilevyjä taustoina.

Perinteistyyppinen Kyudojo Hampurissa (Alster Dojo).

Me muut saamme tyytyä tällaisiin saleihin.

Kesällä on mukavaa ampua ulkonakin.

HINNOISTA:

Jousi

Bambu: Aloitt. 580 €, Keskit. 765 €, Edist. 1020 €. BambuCarbon: 1160 €

Lasikuitu: Renshin: 266 €, Jikishin: 377 €, Jikishin Carbon: 475 €

Nuoli (4.setti):

Bambu: 380€ - 700€

Alumiini: 120€ - 400€

Hiilikuitu: 550€ - 700€

Hanska:

n. 250 €

Jänne

4€-12€

KYUJUTSU

Kyu=Yumi. Jutsu taas tarkoittaa tekniikkaa, taitoa. Budon historiassa -jutsu päätte usein tarkoittaa ko. lajin alkuperäistä, sodissa käytettyä muotoa. Esim. Kenjutsu-miekkailutekniikka, Yarijutsu-seivästekniikka ja Kyujutsu on Jousi (ammunta) tekniikka.

Mongolialaiset yrittivät kahdesti vallata Japanin (1274 ja 1281). Toisessa hyökkäyksessä, joka kesti 49 päivää mongolialaisilla oli kaksi laivuetta, toisessa 50.000 miestä ja toisessa 100.000 miestä!! Vaikkakin valloitusyritysten huonoa menestystä lasketaan juuri silloin sattuneiden Kamikazeiden eli Jumalallisten tuulien ansioksi (suurin osa hukkui kaksi päivää riehuneen myrskyn aikana) oli jousimiesten panostus lopulliseen voittoon suuri.

Vaikkakin kunnia ensimmäisen kyujutsu-koulun perustamisesta kuuluu prinssi Shotoku Taishille (577 - 642) alettiin jousiammuntaa systematisoimaan vasta 1200-luv. kun Nagahide Ogasawara perusti Ogasawara Ryun (ryu = koulukunta). Ogasawara kehitti jousiammunnan hevosen selästä. Koska ratsastava sotilas pystyi käyttämään panssariasua oli hän lähes lyömätön ja jousimiesten arvostus oli korkealla. Alettiin puhua Kyuba No Michistä - Jousen ja Hevosen Tiestä, sotilasluokkaa ohjaavasta säännöstöstä, josta myöhemmin käytettiin nimitystä Bushido- sotilaan tie. Inazo Nitoben kirja Bushido Japanin sielu tutustutti ensimmäistä kertaa länsimaailmaa tähän säännöstöön. Syyskuun 16. pnä esitetään joka vuosi Kamakurassa Tsurugaoka Hachimanin luostarissa perinteistä jousiammuntaa hevosen selästä. Sitä kutsutaan Yabusameksi.

Japanilla oli oma satavuotinen sotansa - Sengoku Jidai (aika jolloin maa oli sodassa), joka kesti vv. 1500 - 1612. Jatkuva sotiminen sukupolvesta toiseen teki sen, että Bugei eli sotataitoa kehitettiin jatkuvasti. Aseiden käyttö oli Bushien (joita oli alettu kutsua samuraiksi) yksinoikeus. Maanviljelijöiden luokasta aika ajoin värvätyt Ashigarut (jalkasotilaat) saivat käyttää vain yhtä lyhyempää miekkaa.

1400-luvulla hallitsivat maata hyvin heikot shogunit ja kapinamieltä syntyi jopa maanviljelijöiden keskuudessa. Ilman aseita he eivät kuitenkaan olisi saaneet mitään aikaiseksi. Tilanne muuttui kun muutamat tyytymättömät ase-ekspertit opettivat heille aseidenkäyttöä. Yksi tällainen oli Heki Danjo Masatsugu, joka 1440-luv. perusti toisen Japanin kahdesta jousiammunnan pääkouluista, Heki Ryun. Heki tyyli oli enemmän suuntautunut puhtaasti sota-ammuntaan kuin Ogasawara ryu. Suomessa harjoitetaan Heki Ryu Insaiha koulukuntaa. Tämä on Heki Ryu:n haara ja se on kehitetty 1600-luvun alussa.

Heki Danjo kehitti jousiammunnan jalkasotilaille. Sen lisäksi, ettei jalkasotilas ratsastanut hän ei myöskään käyttänyt Kabutoa eli kypärää. Kabutossa oli siivekkeitä, jotka lyhensivät vetopituutta. Ilman kypärää vetoa jatkettiin korvan taakse, jonne se vedetään tänä päivänä kaikissa koulukunnissa.

KYUDO

Vuonna 1542 Portugalilainen kauppias Antonio da Mota ja hänen kaksi seuralaista ajalehtivät myrskyssä maihin Tanegashiman saarelle. Nämä olivat tietävästi ensimmäiset eurooppalaiset Japanissa. He möivät lunttulukkiväärin paikalliselle Daimyolle (ruhtinaalle) ja hän alkoi heti tekemään kopioita tästä. Jousi piti alussa helposti asemansa sota-aseena kivääriä vastaan. Se oli kauaskantoisempi ja tarkempi kuin luodikko. Nuolen läpäisyteho oli 50 - 60 m matkalla sama kuin luodin. Hyvä jousiampuja ampui 36 nuolta samassa ajassa kuin kesti ladata ja laukaista luodikko. Samurai jopa halveksi tuliasetta, koska se ei vaatinut läheskään niin paljon harjoittelua kuin jousi ja sitä paitsi tuliaseen käyttöä opetettiin myös jalkasotilaille. Tilanne muuttui kun Oda Nobunaga hävitti vain 3000 sotilaan armeijallaan, joista suurin osa oli maanviljelijöitä muskettiaseineen, koko perinteisen samuraiden ratsuväen. Kun vielä Tokugawa suku loi pysyvän rauhan maahan ja eristi sen ulkomaailmasta oli jousen tarina sota-aseena Japanissa ohi. Pysyvä rauha toi kuitenkin mukaansa erinäisiä ongelmia. Kun sukupolvi toisensa jälkeen oli sotinut, oli se ainoa minkä he osasivat. Rauhan tultua heidän moraalisensa lasi huolestuttavasti. Sotaherrat kysyivät neuvoja ”viisailta” eli Zen-papeilta.

Zenin isä oli Bodhidharma (jap. Daruma). Hänen tärkeimpiin saavutuksiin etenkin budotutkijan kannalta, lienee hänen havaintonsa, että liikkeiden suorituksen taso on suorassa suhteessa yhteen buddhismiin 52:sta mielentilasta, MU'hun eli tyhjyyteen. Kun mieli on vapaa maallisista ajatuksista (Munen Muso), hyvin harjoiteltu tekniikka ja taito toimivat vaistonvaraisesti, ilman että tietoisuus jarruttaa niitä. Sitä voidaan verrata ehdolliseen refleksiin. Zen-buddhismi lienee tullut Kiinasta Japaniin jo Narakaudella, joskin se löi läpi vasta 1100-luvun loppupuolella. 1600-luvulla alettiin Japanissa yhdistää Daruman havainto ja sotataito. Harjoitusten pääpaino siirrettiin henkiseen kasvatukseen, kehittääkseen sotilaiden moraalia. Jo tutuiksi käyneiden harjoitusten avulla pyrittiin kehittämään henkilöä kokonaisuudessaan. MU-tilan saavuttaminen edellytti egonsa voittamista ja luopumista dualistisesta ajattelutavasta erittäin pitkien ja rankkojen harjoitusten myötä. Yksi tavoite tässä kehityksessä oli kuoleman pelon hävittäminen. Koska harjoittelu tapahtui sotataitojen avulla on selvää, että tekninen taitokin kehittyi huippuunsa. Tällaisen koulutuksen tulos olisi ollut tappokone, ellei siihen ei oltaisi lisätty myös erilaisten `pehmeiden´ arvojen vaalimista. Samurain piti kehittää itsensä jollain taiteellisella alalla, kuten kukkien järjestelyssä, Origamissa, laulamissa ja soittamisessa. Koska MU-tilan saavuttaminen on Zenin tavoite ja siitä tehtiin sotataitoharjoitusten tavoite, tuli sotataidoista Zen-teitä eli Zendo. Näin Bujutsusta tuli Budo, Kenjutsusta tuli Kendo ja Kyujutsusta tuli Kyudo. Teknisen ja eritoten henkisen kasvatuksen korkeimman asteen saavuttanut henkilö kutsuttiin Meijiniksi.